

bord. Psalm 109. za 4 gls. zl. J. A. Bernabei, psalm 110. za 4 gl. zl. Fr. Karol Andreas, psalm 111. za 5 gl. zl. Lud. Viadana, psalm 112. za 5 gl. zl. L. da Vittoria, psalm 115. za 6 glasov zl. Stemelius, „magnificat“ II. Toni za 4 glase zl. Fel. Anerio. Antifone, in hymnus koralno iz „Vesperale Rom.“ — Potem zborovanje udov v obedovalnici knezo-škofijskega semenišča (volitev predsednika). — Ob 6. zvečer: Obiskovanje Najsvetejšega. a) „Da pacem Domine“ za 6 glas. zl. K. Aiblinger, b) „Qui sedes domine“ za 4 gls. zl. Foerster, Op. 21, c) „Ave Maria“ za 5 gl. zl. Witt, d) „Tui sunt coeli“ za 5 gls. zl. Witt, e) „Dextera Domini“ za 1 glas. zl. Könen, f) „Improperium expectavit“ za 4 glas. zl. J. Habert, Op. 15., g) „De profundis“ za 4 glas. zl. dr. K. Proske, h) „Angelus Domini descendit“ za 4 glas. zl. Stehle, i) „Factus est repente“ za 5 gl. zl. M. Haller, k) „Alleluja, emite Spiritum“ za 4 gls. z orgljami zl. J. Habert, l) „Veni sponsa Christi“ za 4 glas. zl. M. Haller, m) „Locus iste“ za 5 gl. zl. Witt. — Ob 8 zvečer: Družba. Četrtek, 31. avgusta. Ob 7 zjutraj: Slovesna črna meša. Requiem za 4 gl. s trombami zl. M. Haller. — Ob 9 zjutraj: Pontifikalna meša. „Ecce Sacerdos magnus“ za 6 gl. zl. K. Porta, meša „Qual donna attende“ za 5 gl. zl. Orl. di Lasso. Introitus in Communio koralno petje iz „Graduale Rom.“, Graduale „justus ut palma“ za 5 gl. zl. Witt, ofertorij „Veritas mea“ za 5 gl. zl. Witt. — Precej potem drugo slavnostno zborovanje v obedovalnici knezoškofijskega semenišča (za govore oglasiti se je čas 29. avgusta v Gradcu pri predsedniku). — Ob 3 popoldne: Litanije in blagoslov. „Litaniae lauret.“ za 5 gls. zl. Rinaldo di Mel, „Tantum ergo“ za 5 gl. zl. J. Hanisch. — Potem drugo zborovanje društvenikov v obedovalnici knezo-škofijskega semenišča. — Ob 6 popoldne: Drugo obiskovanje Najsvetejšega v stolni cerkvi. a) „Ecce Dominus veniet“ za 5 glas. zl. Lud. Vittoria, b) „Dies sanctificatus“ za 5 glas. postavil Jan. Croce, c) „De profundis“ za 6 gl. postavil Andr. Gabrieli, d) „Incipit oratio“ za 4 gl. postavil Pierluigi da Palestrina, in „responsorium“: „Plange quasi virgo“ za 4 gl. postavil Viadana, e) „Dum transisset sabbatum“ za 6 gl. postavil Jakob Rainer, f) „Beati omnes“ za 4 gl. zložil Fux, g) „Confirma hoc Deus“ za 6 gl. zložil Orlando di Lasso, h) „O quam suavis“ za 4 gl. zložil Giovanelli, i) „Domine non sum dignus“ za 6 gl. zložil Aichinger, k) „Vidi turbam magnam“ za 6 gl. zložil Pierluigi da Palestrina. Ob 8 zvečer družba. Majhne priredbe so mogoče. Vsak deležnik plača 1 gl. a. v. za skupne stroške. Lani je društvo sv. Cecilije na enak način zborovalo v Regensburgu na Bavarskem. Po novinah se je veliko bralo o srečnem vspelu zborovom in omenimo tukaj samo to, da so verni in neverni strmeli o lepoti, o veličanstvu pravega rimsko-katoliškega cerkvenega petja. Mnogi so se veselja jokali. Zato priporočujemo in radost-

nim srcem pozdravljamo letošnjo zborovanje društva sv. Cecilije v bližnjem Gradcu!

Sv. Oče so 16. junija, kedar so Jim prišli kardinali za tridesetletnico čestitat, spregovorili sledeče čvrste in preroške besede: „vi, prečastiti bratje, se nahajate z Nami vred v sužanstvu kakor nekdanj pobožni Tobija. Kralj Salmanasar ga je odgnal v sužanstvo in naslednik Senaherib mu je prizadjal mnogo hudega. Toda Bog je bil s Tobijem in mu je dal milost veliko dobrega storiti za njegovo ljudstvo. Jednako delamo tudi mi! Čeravno v sužanstvu, skrbimo vendar za blagor sv. Cerkve. Naposled je prišel tudi za Tobija den rešenja, tolažbe in svobode. Senaheriba so njegovi lastni otroci ubili, Tobija pa je dobil svobodo in vse premoženje nazaj. Bodite tedaj prepričani: sv. Cerkva mora zmagati in revolucija mora poginoti. Očetje bodo svoje otroke, otroci svoje očete pobili, vsi mladiči revolucije se bodo med seboj uničili; od druge strani pa bodo angeli božji zoper te neumneže borili se in sv. Cerkva bode zmagala. Vera nas uči, da je ona delo božjih rok, zato nje tudi človeška hudobnost podreti ne more. Nastavljajte tedaj sveto borbo, žrtvujte radi za blagor sv. Cerkve vse moči duha in telesa! Ne dajte se zmotiti od sovražnikov, ki ravno sedaj blebečejo, da mora frajmaurerstvo na mesto nepremagljive Cerkve priti. Ne, to se ne bode zgodilo. Tudi sred najgroznejših viharjev vodi zmagovito ladjo sv. Cerkve — Jezus Kristus!“

Gospodarske stvari.

Korenje, mrkev, mrkevca. (*Daucus Carota*.)

M. Sploh se dve sorti korenja pridelujejo, katerih vsaka ima po več podrazredov. Prva sorta: pravo žolto korenje ali mrkevca z dolgo presličasto korenino in sicer a) Dolgo, belo korenje. Vrže obilen pridelek in se večidel le na polju za živinsko krmo, redkeje v vrtilih za prikuho prideluje, ker nima njeznega mesa in slastnega okusa. b) Dolgo žolto korenje. Ta sorta se najrajši na polju in vrtilih prideluje, ker daje obilen pridelek in je kot krma in prikuha znana in obrajtana. c) Rumeno korenje. Meso je mehko in nježno in je ravno zaradi tega obrajtano. d) Višnjevorumeno korenje. Se po vrtilih najbolj poredkoma nahaja, je dobra prikuha pa tudi posebno za vlaganje v jesih obrajtano. V juhi ga pa nimajo radi, ker jej neko posebno barvo daje. e) Belo, zelenoglavno orjaško korenje, se posebno pridelovanju na debelo prilega. f) Veliki, angleški altringam. Razun navedenih sort se še nahaja: Rumeno, zelenoglavno orjaško korenje; dolgo, debelo rumenožolto korenje; debelo, žolto salfeldsko korenje; in novo, belo prezorno korenje in še drugo. Druga sorta: Karote z valjasto, kratko, priščipnjeno korenino in njeznim mesom. a) Žolta karota. Rano iz

zemlje pride in ima nježen in prijeten okus. Prilega se posebno za gnojne grede in pa za črstvo setev na solnčnate povrstne gredice. *b)* Rana rumena karota. Seje se od septembra do oktobra in in od februarja do marca na solnčnate gredice na prostem in celo zimo v gnojne grede, v katerih prav rano dozori. Je obrajšana namizna prikuha. *c)* Pozna, rumena karota. Seje se od marca do maja na vrtu. Steje se med boljše prikuhinske sorte, ker se v poznem poletju in skozi celo zimo za kuhinsko porabo prireja. *d)* Višnjavorumena karota. Je bolj mala in drobna, rano godna in nježna, pa se le bolj porredkoma po zelenjakih nahaja. *e)* Nova, nježna, kratka karota. O kresu posejana daje pre-slavno prekuho za zimo. V obče se more reči, da so karote nječnega in rahlejšega mesa od navadnega korenja in so vredne, da se po naših vrtil marljiveje prireajo, kakor navadne sorte korenja.

Obe sorti, korenje in karota, zahtevate prosto lego in rahlo, dobro, posebno redivno zemljo, katero gre najbolje leto pred setvijo korenja prav globoko prekopati in pognojiti. Ako zemlja ni zadosti rahla in če ob suhem vremenu rada skorjo dobiva, se mora posejano seme le rahlo z suho prstjo potrositi. V mastni peščeni zemlji korenje debelejše, sladkejšo, in trpežnejšo postane kakor v težki zemlji. Seje se seme prav redko (2 funta na oral) in zato se mora za sejanje z peskom ali suho prstjo pomešati. Setev v prosto zemljo pri korenju spada v dobo od spomladi do jeseni. Korenje konec septembra ali začetek oktobra posejano ostane kot nježna rastlina čez zimo zvunaj in se more 4 tedne prej ko spomladi posejano v porabo in použitek jemati. Tudi se seje od decembra do konec februarja v gnojne grede, ki pa ne smejo pretople biti. Posebno pa se mora tisto korenje, ki se hoče za pozinsko porabo odločiti, še le meseca avgusta sejati in kdor si ga želi prav čvrstega in okusnega imeti, ga mora čez zimo v zemlji pustiti. Le z listjem ga je treba nekoliko pokriti, da ga mrz ne poškoduje, posebno pa tudi zaradi tega, da se mora o vsakem času, tudi če je zmrzlo, iz zemlje jemati. Korenje, ki v zemlji ostane, je vedno bolj okusno od onega, ki se v kleti branuje.

Navadno se korenju metenica pred zimo porže in potem v kleti ali v jamah navlaš čez nato napravljenih na vrtu branuje, da se more za poljubno porabo o vsakem času sem vzeti.

Korenje je dveletna rastlina, katere korenina se pa le v prvem letu porabiti in použiti da. Za odrejo dobrega semena se jeseni najlepši koreni odberó, v kleti v prst zagrebejo in potem spomladi v prosto zemljo posade, kder po letu v cvet grejo in meseca avgusta seme dozori. To ostaja 2 leti kalivno.

Korenje nječnejših sort v vrtil pridelano služi za juho in razne prikuhe. Na debelo pridelavano

na njivah je pa le bolj za živinsko, posebno za svinjsko krmo, nego za človeško jed. Kolikor so rastline mlajše, toliko nječnejši in prijetnejši je njihov okus. Dobro je tedaj korenje o raznih dobah med letom sejati, da je o vsakem času korenja na razpolaganje. V novejšem času so v nekterih krajih začeli v nadomestek zagnjitega krompirja korenje rabiti.

II. Kakošni bi živinski hlevi biti morali pa niso. Snaga je blaga ljudem in živini. Zato ima pameten gospodar tudi v svojem živinskem hlevu skrbeti za njo. Mnogo živine zbolí samo zavolj pomanjkanja snažnosti; posebno svinje morajo zboleti v krmiljenščakih, ki morebiti po 50 let stojijo na enem in istem prostoru in je vsled tega par črevljev globoko že ves gnijl, zasmrajen in prav za prav za uboge živali, ki morajo nad njim živeti, — strup. Da se v hlevu potrebna snaga ohrani, je treba gnoj vsaki den izkldati, stene večkrat očediti in pobeliti, strop in okna prahu in pajčevinu osnažiti. Prenizki hlevi niso dobri; pa tudi previsoki se po krivici hvalijo. Zrak je sicer v njih čist in zdrav, vendar pogosto prehladen in živini škodljiv, posebno če je prevetrovanje tako napačno napravljeno, da veter hudo vleče po celem hlevu. Nadalje še je omeniti, da so v previsokih hlevih stene rade mokrotne in tedaj v njih les hitro trohni in konec jemlje. Visoki hlevi sodijo še najbolj za konje, ki sploh ljubijo hlad. Konji zraven goveje živine v bolj toplih hlevih stoječi so mnogo bolj občutljivi in raznim boleznim podvrženi, kakor drugi. Za prevetrovanje se priporoča sledeča naprava! Kakih 30 centimetrov pod stropom se nastavijo na nasprotnima stenama posebne cevi, ki so po 3 metre druga od druge položene. Cevi morajo biti za 6—8 centimetrov votle in z vnanjim čistim zrakom vedno v dotiki. Sedaj vhaja blizu tal skozi dveri in druge odprtine čisti zrak v hlev, a sprideni, zasmrajeni in nezdravi pa odhaja skozi cevi tako, da se zrak v hlevu vedno in redno čisti brez vetra. Za govejo živino so po 3—3½ metra visoki hlevi najbolj primerni; za konje so lahko nekoliko bolj visoki. Konjska heavnica puha iz sebe, ako v hlevu zaostaja, mnogo amonijaka, kateri močno v nos zbada in živini in ljudem na plućih škoduje. Zato se naj heavničin amonijak odpravlja in neškodljiv dela, kar se najlepši zgodi, če se konjem večkrat z gipsom potrosi.

Kompost iz kosti in pepela. Naši gospodarji še mešan gnoj ali kompost premalo poznajo ali vsaj gotovo premalo čislajo; zlasti gnojna moč in korist, katera se nahaja v kosteh, bi se naj bolj pogosto rabila. Kdor zamore do kosti priti, naj jih le marljivo pobira in če jih ne more zmleti dati, pa naj ravna po sledečem načinu. V zemljo na primernem prostoru se izkoplje jama 1 meter globoka. Na dno se nasiplje 15 centimetrov de-

bela giba pepela, ki se z vodo dobro namoči, vrh pepela se naložijo kosti tudi 15 centimetrov debelo; potem sledi zopet pepel, kosti itd. Poslednja giba mora biti pepel; jama se še enkrat z vodo zalije in s prstjo pokrije. V jamo se potem povtika nekoliko kolov, ki se čez 14 dni izpipljejo, luknje pa z vodo zalijejo. Dva meseca poznej se jama premeče in sedaj že prhke kosti s pepelom dobro pomešajo. V 3 nadaljnjih mesecih je najlepši kompost pripravljen, ki ima v sebi veliko fosforove kisline in kalija, ki rast zelisč najbolj pospešuje. Kdor zamore in hoče, naj poskusi! Čudil se bo temu, kako bujno bodo rastline rastle in rodile, katerim je s takim kompostom pognojl.

Da se konji obvarujejo muh, naj se namažejo ona mesta, kjer muhe celo rade objedajo, z rmanom Schafgarbe (*Achillea millefolium*). Duh in grenki okus rmana prepodi muhe.

Zelska bolha (*Haltica oleracea*) celo rado je redkev. Zatoraj je dobro, da se med zelje vedno nekoliko redkve vsadi, da se bolhe na njej zbirajo, ter zelje puščajo. Če se potem redkev potrese z kurjekom se lahko bolhe pokončajo.

„Novi Kranjski panj po Dzierzonovi osnovi“, ki ga je v 10 pol debeli knjižici popisal L. Porenta, župnik in čebelar v Bohinji, je pri bukvarji Gerberji v Ljubljani na prodaj po 15 kraje.

Sejmovi na Štajerskem 1. julija na Ptujski gori. 3. julija na Tinskem, v Remšniku, v Polenšaku, v Petrovčah, v št. Ilu pri Slov. Gradcu in pri sv. Petru pod sv. gorami. 4. julija v Vojniku, v Poplatah, v Sp. Kostivnici in v Vozenici. 8. julija v Pristovi in v Pišecab.

Sejmovi na Koroškem. 3. jul. v Kapli. 10. jul. v Althofnu. 20. jul. v Libeličah. 25. jul. v Strassburgu, v Sachsenburgu, v Reichenfelsu in v Dolah. 26. jul. v Kotarčah.

Dopisi.

Iz Ormuža. Konjerejsko društvo za okraj Ormuž je imelo v nedeljo dne 18. t. m. shod v gostilni g. Kandrič-a v Ormužu. — Udeležba tega shoda je bila obilna; počastilo nas je mnogo gostov, mestjanov in okoličanov. — Govorili so o konjereji g. dr. Geršak in g. Wenigerholz, in sicer prvi v slovenskem, drugi v nemškem jeziku. — Oba govora sta bila s pohvalo sprejeta in gg. slušatelji so bili z njima zelo zadovoljni. — Po shodu konjerejskega društva smo pa imeli malo narodno zabavo, katere so se tudi Ormužki mestjani skoraj v popolnem številu udeležili, kar nas je zelo veselilo. — Pri dobri postrežbi g. gostilničarja smo se veseli pogovarjali o naših narodnih in okrajnih zadevah in vzmes nam je godba poslužila z kako „slovensko“. — Napivalo se je mnogo, ter ome-

njam le napitnic g. dr. Geršaka na Središke tržane, osobito na g. Kočevarja, Klemenčiča in Wenigerholz-a, na Ormuške mestjane ter na okoličana g. Šmidla in g. Robiča. — Ker take narodne veselice uže par let v Ormužu imeli nismo, si je toraj lahko misliti, kako da so bili veseli zbrani narodnjaki; pri razhodu je vsak želel: Bog daj v kratkem zopet kaj jednekega!

Iz Celja. Naše mesto, še bolj pa okolica je nevoljna zaradi obnašanja novega učitelja v okolični šoli g. Lopana. Vsi drugi učitelji in tudi profesorji naše gimnazije so se z učenci in dijaki udeležili slovesne procesije na Telovo, le naših ljubih otročičev iz okolice in njihovega novega učitelja g. Lopana ni bilo videti nikder. Še naš mestni župan g. Neckermann, ki je tudi bil s vsemi mestnimi zastopniki vred pri procesiji, je mrmral in z glavo nevoljen pokimaval. No, g. Lopan je pri g. Haasu, c. kr. okrajnem glavarju poprašal, ali je dolžen otroke pri procesiji nadzorovati, ali ne? G. Haas je pa še le v petek po Telovem odgovoril in tako je g. Lopan z učenci od procesije izostal. — Po mestu se govori, da namislijo telegraf napeljati neposredno iz Celja v Judenburg na Gor. Štajerskem, namreč nad Dobrno-Velenje, v Šostanj, Slov. Gradec, Wolfsberg in št. Lenart na Koroškem in od ondot v Judenburg. — Nedavno so nepoznani tatovi vlomili v hišo Apolonije Hrapot, posestnice pri sv. Petru ter jej odnesli mesa, zaseke, oblačil in pohištva za 118 fl. vrednosti. Druga nezgoda se je zgodila v Črnočah, kder je 10. t. m. zgodaj začelo goreti pri posestniku Mih. Caterju. Pogorel je hlev in gospodarsko poslopje. Hišni hram so pridni sosedni ljudje, kojih je brž veliko število privrelo, srečno obranili. Ogenj se je najbrž po nemarnosti vtoril. Naposled še omenim nesrečo, ki se je zgodila blizu Trbovlj. Na površini brega, na okrajni stezi so našli 78letnega kmeta Krasoviča — mrtvega. Na glavi ste se mu videli dve globoki rani, blizu je ležala krvava sekira. Zraven mrliča je stal par zapreženih Krasovičevih volov, ki so potem mrtvega gospodarja pomagali v Trbovlje zapeljati. Več še o tem umoru nismo zvedeli, kakor da je mrlič denarje, 60 fl. še imel pri sebi! — Slana in povodenj je letos uničila vse upanje na dobro leto. Kmetu žuga huda. Davki vedno rastejo! Plačati pa ni mogoče, ker ni pridelka in še to kar se dobi, nima nobene cene. Sam večni Bog vedi, kak konec bo to imelo? Nobena kupčija, nobena obrtnija več ne zda. Vse hira in medli. V Mozirju bil je 16. junija sejem. Iz vsega se je videlo, da kmet nima nič pod palcem. Sejem je bil mrtev. Videl sem nekaj parov suhih goved podobnih onim, o katerih je egiptovski Jožef kralju sanje razlagal. Krčmarji, kateri so po več telet zaklali za pečenko, so kisle gledali z vrat na uboge kmeta, kateri je pri voliču, ali „sviki“ o poludne kos suhega kruha potegnil iz žepa in se s tem gostil, za žejo si pa vode „nažagal“.